

HEBREOS

¹ Ja rojer ja Dios xerucoj profeta chi eje'e' nek'alasan chiquewach ja kati't kamama' jani' ja rna'oj. Jari' ma jutij ta xuban pro q'uiylaj mul in q'uiy rwach xuya' chique ja nquik'alasbej je'e chiquewach jani' ja rna'oj. ² Pro ja rbanon ja Dios camic chipan awa' q'uisbal tak k'ij rxin ja tiempo ja rokc'o wi' ri' xucoj ja Ralc'wal chi arja' k'alasan chikawach ajoj jani' ja rna'oj. Xuya' tre ja Ralc'wal chi mta nak ta ja maquita noc na pa ruk'a' in xucoj ja Ralc'wal chakaja' chi arja' winakarsani ja caj in rwach'ulew. ³ Cani' tre ja ruch'a' k'ij ruq'uin nkatz'at wi' nak rbanic ja k'ij in queri' c'a tre ja Ralc'wal Dios chakaja' ruq'uin nkatz'at wi' chi janila nim ruk'ij ja Dios. Ja Dios in ja Ralc'wal ni junan quina'oj chi e ca'i', ni majun nak ta rjalben ta ri'. Ja Ralc'wal Dios mta nak ta ja winakarsan je'e ja maquita arja' chapyon rxin utzc'a chi matichictaji in matiyojtaji, ja c'a nchapbej jari' ja rtzobal como ja tzij nbij congana poder rc'an. Ja c'a xuban nabey peti, xokurch'ach'ojirsaj chipan ja kil kamac c'ac'ari' be chila' chicaj, xetz'abe' pa riquik'a' ja nimlaj katata' Dios.

⁴ Ja Ralc'wal Dios yataj tre chi más chi na nim ruk'ij arja' chiquewach ja ángel. In chakaja' ja rubi' ya' tre jari' más chi na nim ruk'ij chwach ja quebi' ja ángel. ⁵ Ja Dios tzijonnak can tre ja Ralc'wal quewari': —Atat at Walc'wal. Camic nya'on ac'aslemal, chenak can tre. Pro ni majutij xbij ta walc'wal tre jun ángel. In chakaja' tzijonnak can chic jutij tre quewari': —Anin in Tatixel rxin, arja' Walc'wal, chenak can tre. Pro ni majutij xbij ta queri' tre jun ángel. ⁶ Ja c'a Ralc'wal ja congana nim

ruk'ij tok xutakto wawe' chwach'ulew quewa' xbij ri': — Canojelal ja ángel rxin Dios tiquiya'a' ruk'ij, ne'e. ⁷ Ja chique ja ángel quewa' tz'ibtal can chique ri': —Ja ángel, Dios nuban chique e cani' rmoso, e cani' xcomel, e cani' rxak k'ak', ne'e. ⁸ Pro ja Ralc'walaxel quewa' tz'ibtal can tre ri': —Atat at Dios, atat at Rey in ja gobierno awxin atat jari' ni mta wi' q'uisic trij. Utz cuc'axic naban ja rec'o pan ak'a'. ⁹ Nel ac'u'x trij ja rutzil pro ja ritzelal itzel natz'at. Rmalc'ari' tok atncha'on chi atocnak Rey, anin ja rin Dios awxin. Más chi na qui'il ja tok xatnucha' atat chwach ja tok xenucha' jule' chic awach tak rey. Queri' tz'ibtal can tre. ¹⁰ C'o chi na jun tz'ibtal can tre chakaja' quewa' nbij ri': —Wajaw, atat xatticowi ja rwach'ulew, ruq'uin ak'a' xawinakarsbej ja caj. ¹¹ Ja caj in rwach'ulew xa c'o q'uisic trij pro ja ratat nij at c'o wi', ni mta wi' q'uisic chawij. Ja caj in rwach'ulew xa c'o yojtajic trij cani' nuban jun tziak xa ntzabukari. ¹² Ja xtaban tre queri' cani' nban tre jun tzabuklaj chaqueta mchita noc wi', nq'uextaji chijutij. Pro ja ratat ma at queri' ta, mta q'uextajic chawij, macatraji'xi. ¹³ Ja Dios quewa' xbij tre ja Ralc'wal ri': — Cattz'abe'e wawe' pa wiquik'a', congana nim ak'ij. Wawe' natq'ueje' wi' in nenucoj na ja rac'ulel xe' awakan, ne'e. Pro ni majutij xbij ta queri' tre jun ángel. ¹⁴ Ja quibanic ja ángel eje'e' xa e moso, e espíritu, ja Dios nerutak chi quichajixic ja winak ja nyataj na chique chi nquewil ja totajem xin Dios.

2

¹ Janila nim ruk'ij ja Ralc'wal Dios rmalc'ari' congana rjawaxic chi más na nkaya' kaxquin tre ja utzljaj tzij ja rc'amonto chake, maquita nkaya' can jutz'it. ² Ja rojer ja ley xin Dios ja tz'ibtal can rmal ja Moisés ángel ec'amyonto. Jari' ley ni natruchap wi' ja wi xaban awil, wi

ma xatniman ta, nak ja rawil xaban xa nijawari' natrchap-bej. ³ In queri' chake ajoj camic chakaja', ja lok'laj totajem xin Dios ja rc'amonto ja Ralc'wal ja wi nkaban tre ni ma vale ta chikawach jari' majun nkatobej ki'. Jari' totajem ya' rbixic nabey rmal ja kajaw Jesucristo in bix chic ajoj chake cumal ja xec'axan rxin, quech'ob chikawach chi jun totajem ja ni katzij wi' chi totajem. ⁴ Ja katata' Dios c'oli xuban chakaja' ja xc'utbej chi ni katzij wi' ja totajem ja queya' rbixic chake cani' tre milagro q'uiy rwach ja xuban. In cani' tre chakaja' ja samaj ja xecowini queban ja kach'alal ja yataj chique rmal ja rEspíritu Santo. Jari' Dios chomini nak chi samajil yataj chique chiquijunal.

⁵ Como ja Dios arja' ma pa quek'a' ta ángel rcojon wi' ja c'ac'a rwach'ulew ja penak ja kamajon rnataxic ewq'uin camic. ⁶ Cani' rbin can jun achi chipan ja rtzobal Dios quewa' rbin can tre ja Dios ri': —Ajoj ja rok winak xok way xok ya'. ¿Nak tre tok nokanataj? ¿Nak tre tok nokachajij? ⁷ Pro xaban taka'an chake chi xajalal maquekak'i' ja ángel. Xaya' taka'an chake chi congana nimak kak'ij. Xaya' taka'an chake chi xokpe'e trij nojel ja rawinakarsan je'e. ⁸ Xacoj taka'an pa kak'a' nojelal. Queri' rbin can. Como ja Dios nojelal xucoj pa kak'a' ja rok winak tibij c'a tzij ari' chi majun ja maquita xucoj pa kak'a'. Pro ja nkatz'at camic maja'n toqui pa kak'a' nojelal. ⁹ Pro ja Jesús jari' nkatz'at chi arja' takto wawe' chwach'ulew, xoc kach winak in ban tre chi ma kas ta nim chic ruk'ij chiquewach ja ángel. Pro ja camic ya'on chic tre rmal ja Dios chi janila nim chic ruk'ij como xurtija' kaj ja rpokonal, camsaxi. Queri' ban tre utzc'a chi xurcam kaj pa kacuenta chikajunal. Rmal ja rutzil ja nsipaj ja Dios chake chewi' tok cam pa kacuenta.

¹⁰ Ja Dios majun nak ta ja maquita arja' winakarsyon, majun nak ta ja maquita rxin. Ok q'uiy ja rya'on chake chi xokoc ralc'wal, rya'on chake chi nokekaj na ruq'uin

pa gloria chila' chicaj. Ja Jesucristo arja' nc'amo kabey, nokruc'aj chipan ja totajem xin Dios. Ja c'a Dios ni utz wi' ja xuban, xutakto ja Jesucristo wawe' chi nurna'a' kaj jani' ja tijoj rpokonal. Ja c'a rpokonal xutij jari' xchombej ri' chi ncowini nuc'amel kabey in rmalari' xoqui jun To'onel, pro jun To'onel ja ni majun ja maquita tz'akat tre. ¹¹ Ja Jesús nerch'ach'ojirsaj ja winak chipan ja quil quemac. Ja c'a nech'ach'ojirsaxi eje'e' xa junan quitata' ruq'uin, eje'e' e ralc'wal Dios chakaja'. Rmalc'ari' ja Jesús ma junwi' ta nuna' nbij chake chi ok rch'alal. ¹² Cani' tz'ibtal chipan ja rtzobal Dios ja Ralc'walaxel quewa' xbij tre ja Tatixel ri': —Anin nya' na abixic chique ja wach'alal, nbixaj na abi' chiquicojol ja nquemol qui' chi anataxic. Queri' nbij. ¹³ In jun chic xbij quewari': —Anin ni nyuke' wi' nuc'u'x ruq'uin ja Dios. In jun chic xbij quewari': —Wawe' inc'o wi', inc'o cuq'uin ja ralc'walaxela' ja reya'on chwe rmal ja Dios, ne'e.

¹⁴ Como ja rok alc'walaxela' xa junan rwach ja kaquiq'uel, xa junan rwach ja kach'acul in queri' c'a tre ja Jesús chakaja' arja' xoc kach winak, k'ax chipan ja camíc jari' xkasbej ja diablo ja yo'l camíc. ¹⁵ Canojel ja nquixbej qui' chwach ja camíc ja Jesús nto'o quixin, nerlasaj pa ruk'a' ja xbeben ri'il. ¹⁶ Ma ángel ta ja neruto', ajoj ja rok winak ja nokruto' ja rok riy rumam can ja rAbraham. ¹⁷ Rmalc'ari' tok rjawaxic chi arja' xoc kach winak, ni junan kabanic ruq'uin ja rok rch'alal. Chewi' c'a tok ncowini nokrucoj chwach ja Dios. Chewi' tok xoc jun lok'laj sacerdote, ncowini npokonaj kawach in ni nuban wi' cumplir ja samaj xin Dios. Queri' xuban utzc'a chi cowini xchomij ja kil kamac chwach ja Dios. ¹⁸ Como arja' bien xuna' jani' ja rpokonal in c'ambajax chipan ja prueba chewi' tok ncowini nokruto' ajoj chakaja' kanojelal ja nokc'ambajax chipan ja prueba.

3

¹ Rmalc'ari' tok nbij chewe wach'alal, tech'obo' jutz'it ja Cristo Jesús, bien tech'obo' wach'alal ja rix tinamit xin Dios, ja rixcha'on rmal ja Dios chi nixeq'ueje' na ruq'uin chila' chicaj. Ja c'a Jesús arja' takto, xuc'amto ja tijonem ja kaniman in camic arja' ocnak jun lok'laj sacerdote ja pa'l trij jawa' tijonem ri'. ² Ni xuban wi' cumplir ja samaj ja yataj tre rmal ja Dios chi nuban cani' tre ja Moisés ojer chakaja' xuban cumplir ja samaj ja yataj tre tokori' tok xeruc'aj ja tinamit xin Dios. ³ Pro yatal tre ja Jesús chi más chi na nya' ruk'ij chwach ja Moisés cani' tre jun banol jay arja' más na nim ruk'ij chwach ja jay ja nuban. ⁴ Nojel ja jay ni c'o wi' nak banyon rxin chijujunal pro ja Dios arja' majun nak ta ja maquita arja' winakarsyon. ⁵ Ja Moisés ni katzij wi' chi arja' xuban cumplir ja samaj xin Dios, arja' xuc'an quixin ja tinamit xin Dios. Arja' moso rxin Dios, ja c'a samaj xubanto jari' jun testimonio canaj can, c'o je'e xuc'utto ja maja'n tik'alajini tri'. ⁶ Ja c'a Cristo chakaja' xuban cumplir ja samaj xin Dios, arja' c'ayon ja tinamit xin Dios pro ma moso ta, arja' Alc'walaxel. In ajoj ok tinamit xin Dios ja wi cow xkope'i, ja wi ni ma xtikaya' can ta wi' ja yukulbal kac'u'x ruq'uin, ja wi ni xkoquicot wi' chi raybexic ja Jesús.

⁷ Rmalc'ari' nbij chewe, kaya'a' jutz'it kaxquin tre ja nbix chipan ja rtzobal Dios rmal ja Espíritu Santo quewari': —Ja wi camic ntzijoni ja Dios ewq'uin tenimaj c'a chanim, ⁸⁻⁹ maxta ticowir ec'u'x ewanma chi rc'axaxic cani' queban ja rewati't emama' ojer tok queyic ja wayewal. Como queri' queban chwe tokori' tok xeq'ueje' chipan ja lugar chakijlaj ulew. Q'uiy rwach ja ritzelal queban, xinquic'ambajaj ja wi katzij chi nenuban castigar. Queri' queban chwe masqui quetz'at ruq'uin

quewach ja nimak tak milagro xinban pa quicuenta tre ja ca'winak juna' xeq'ueje' tri'. ¹⁰ Rmalc'ari' ja tok congana pi wayewal chiquij. Nojel ja nquech'ob kaj pa tak canma ni ma utz ta wi'. Ja utzlaj bey ja nc'utun chiquewach jari' ni ma cotakin ta wi', xinche' kaj. ¹¹ Rmalc'ari' ja tok congana yictaj wayewal chiquij: —Katzij nbij chi eje'e' matinya' lugar chique chi xque'oc ta chipan ja xula'nbal lugar ja nchomin, xinche' kaj. Queri' tz'ibtal can.

¹² Ja c'a rixix wach'alal tebana' jutz'it cuenta ewi', maxta ec'oli chewe ja xa itzel ja canma in matiyuke' chic quec'u'x ruq'uin ja c'aslic Dios in nqueya' can. ¹³ Ja kas rubey neban, k'ij k'ij tepaxbaj ewi' chibil tak ewi'. Pro ma teya' ta tiempo tre, ni tebana' wi', ma c'a chwak ta. Queri' nwajo' chewe chi neban utzc'a chi maquixban engañar rmal ja il mac utzc'a chi maticowir ewi' ewanma chipan. ¹⁴ Cani' kabanonto ja kas nabey yukul kac'u'x ruq'uin ja Jesucristo, ja c'a wi ni cow wi' xkope'i chi ryukbaxic kac'u'x ruq'uin, ja wi ni matikaya' can wi' jari' ni katzij wi' chi xa jun kabanon ruq'uin.

¹⁵ Turkaj chake ja tz'ibtal can, quewa' nbij ri': —Ja wi camic ntzijoni ja Dios ewq'uin tenimaj c'a chanim, maxta ticowir ec'u'x ewanma chi rc'axaxic ja cani' queban ja rewati't emama' ojer ja tok queyic ja wayewal, ne'e. ¹⁶ ¿Nak c'a chi winakil ari' ja xec'axani tok tzijoni ja Dios cuq'uin pro xa queyic ja ryewal? Ja xebanowi eje'e' ri' canojel ja winak ja xetotajto pa quek'a' ja raj Egipto ojer ja xe'uc'ax rmal ja Moisés. ¹⁷ Eje'e' ri' winak ca'winak juna' yictaji ryewal ja Dios chiquij, xekaj chipan ja il mac chipan ja lugar chakijlaj ulew in tri' xecam wi'. ¹⁸ Eje'e' ri' chakaja' ja bix chique rmal ja Dios chi arja' matuya' lugar chique chi xque'oc ta chipan ja xula'nbal lugar ja rchomin, eje'e' ni ma xeniman ta wi'. ¹⁹ Ni k'alaj wi' chi rmal ja ma xyuke' chi ta quec'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok ma xe'oc

ta chipan ja xula'nbal lugar.

4

¹ In queri' c'a chake ajoj camic, ja Dios c'a rchapon na rtzujuxic chake ja xula'nbal lugar ja rchomin. Kabana' c'a jutz'it cuenta ki', maxta c'o jun chewe xtel can maquita xtoc chipan ari' lugar. ² Cani' ban chique ri' winak ojer ya' rbixic jun utzlaj tzij xin Dios chique in queri' c'a chake ajoj camic chakaja' c'o jun utzlaj tzij xin Dios kac'axan. Pro eje'e' chaka quic'axaj, ni majun nak ta quiwasaj ta tre, ma xyuke' ta quec'u'x ruq'u'in ja utzlaj tzij quic'axaj chewi' tok queri' queban. ³ Pro ja rajoj ja yukul kac'u'x ruq'u'in nokoc c'ari' chipan ja xula'nbal lugar. Como ja ni ma xeniman ta wi' quewa' xbij ja Dios chique ri': —Ja tok yictaj wayewal chiquij: —Katzij nbij chi eje'e' matinya' lugar chique chi xque'oc ta chipan ja xula'nbal lugar ja nchomin, xinche' kaj. Queri' xbij ja Dios. Ja c'a xula'nbal lugar c'o chic tri', jari' ni c'oto wi' ja tok Dios xuq'uis ja rsamaj tokori' tok xuq'uis rwinakarsaxic ja rwach'ulew. ⁴ Cani' nbij ja rtzobal Dios tre ja rwukuk k'ij quewari': —Ja Dios xuq'uis ja rsamaj, ja c'a chi wuku' k'ij xula'ni, ne'e. ⁵ Pro cani' katz'aton chic ewq'u'in, ja ni ma xeniman ta wi' quewa' xbij ja Dios chique ri': —Eje'e' matinya' lugar chique chi xque'oc ta chipan ja xula'nbal lugar ja nchomin, ne'e. ⁶ Bien k'alaj chi ec'oli ja nyataj na chique chi ne'oc chipan ja xula'nbal lugar ja chomin rmal ja Dios. Pro ja xec'axani ja utzlaj tzij nabey eje'e' ma xquinimaj ta ja Dios chewi' tok ma xe'oc ta chipan ja xula'nbal lugar. ⁷ Rmalc'ari' tok be tiempo tre, ja Dios xtzujuj chic ja xula'nbal lugar chique ja winak ja pa rtiempo David cani' katz'aton chic ewq'u'in quewari': —Ja wi camic ntzijoni ja Dios ewq'u'in tenimaj c'a chanim, maxta ticowir ec'u'x ewanma chi rc'axaxic, ne'e. ⁸ Ja Josué ojer xeruc'aj ja

tinamit xin Dios chipan ja utzlaj ulew ja tzujun chique rmal ja Dios. Pro ma ja tari' ulew ja xula'nbal lugar ja noktzijon tre ewq'uin camic ri'. Wixta jari' mta c'a noc wari' ja Dios ntzijon chic tre jun chic tiempo ja ntzujuj wi' ja xula'nbal lugar. ⁹ Tri' c'a nkatz'at wi' chi c'a c'o na jun xula'nem xin Dios kaxin ja rok tinamit rxin ja Dios. ¹⁰ Cani' tre ja Dios tok xuq'uis ja rsamaj arja' xula'ni in queri' c'a chique chakaja' ja xque'oc chipan ja xula'nbal lugar, eje'e' mchita samaj nqueban, ne'exula'n na ruq'uin ja Dios. ¹¹ Katija' c'a kak'ij, xko'oc ta jutz'it chipan ari' ja xula'nbal lugar. Maxta c'o jun chake tibano queri' ja cani' queban ja jule' chic winak, eje'e' ma xquinimaj ta ja Dios in rmalari' tok ma xe'oc ta chipan ja xula'nbal lugar ja chomin rmal.

¹² Ja c'a rtzobal Dios jari' ma camnak ta rwach pro c'o rchok'ak', nuban ja rsamaj. Ni ma c'ayew ta nekaji c'a chipan ja rawanma chwach jun espada ja congana is rutza'm in ca'i' rwarey. Ni majun ja maquita ncowini noc wi' chawe, wi pan apensar, wi pan awanma, wi pan abakil, nojel noc wi'. Nerk'alasajto nak ja nana' kaj in nak ja nach'ob kaj pan awanma. ¹³ Ja Dios ni majun nak ta ja rawatal ta chwach, nojel nca'y wi', ni majun ja maquita nutz'at, chwach c'a nekajacha' na wi' cuenta.

¹⁴ Wach'alal, ja Jesús ja Ralc'wal Dios como arja' oc-nak jun lok'laj sacerdote kaxin ja ncojo kaxin chwach ja Dios in como arja' chijutij ekajnak tri' ja bar c'o wi' ja Dios rmalc'ari' nbij jutz'it rubi' chewe, cow kope'i jutz'it, maxta tikaya' can ja utzlaj tzij ja kaniman. ¹⁵ Ja lok'laj sacerdote kaxin arja' bien rotak chi xok way xok ya', rotak npokonaj kawach como arja' bien xuna' jani' ja natc'ambajax chipan ja prueba. Nojel ja prueba ja rokk'axnak ajoj chipan ni majun ja maquita k'axnak arja'

chipan chakaja' xarwari' ni majun ril rumac. ¹⁶ Como rotak npokonaj kawach maxta c'a tikana' ki' ja tok nkaban oración tok nokekaj chwach ja rtz'ulibal ja nimlaj Rey ja bar nkacochij wi' ja rutzil xin Dios. Yukul ta kac'u'x ruq'uin tok nkaban ja roración. Ja c'a wi yukul kac'ux ruq'uin jari' nucuy ja kil kamac in tok c'o rjawaxic chake nsipaj na ja rutzil chake chi kato'ic.

5

¹ Ja lok'laj tak sacerdote quewa' quisamaj ri' chiqui-jujunal, necha'i chiquicojol ja winak utzc'a chi nequecoj ja winak chwach ja Dios. Nquitzujuj chwach ja Dios ja rofrenda je'e ja nya' cumal ja winak in chakaja' nequitzujuj chwach ja Dios ja chicop ja necamsaxi rmal ja quil quemac ja winak. ² Eje'e' como bien nquena' kaj chi xe way xe ya' chewi' tok bien cotak nquipokonaj quewach ja cach tak winak cani' chique ja ma cotak ta chi itzelal ja nqueban in chique ja chaka jalal tok nekaj chipan ja il mac. ³ Cani' nqueban, c'oli ja sacrificio ja nquitzujuj chwach ja Dios rmal ja quil quemac ja cach tak winak in queri' chique eje'e' chakaja' c'oli ja sacrificio quixin eje'e' ja nquitzujuj como bien nquena' kaj chi xe way xe ya'. ⁴ Queri' rbanic ja samaj nuban jun lok'laj sacerdote, congana nim ruk'ij, mta moda ja chaka ta xtamin awi' chipan, Dios na ncha'o awxin cani' xuban tre ja Aarón ojer. ⁵ In queri' xuban ja Jesucristo chakaja', arja' ma xuya' kaj ta ruk'ij ruyon, ma xumin ta ri' chipan ja lok'laj sacerdote'il pro cha'i rmal ja Tatixel cani' tz'ibtal can quewari': —Atat at Walc'wal, camic nya'on ac'aslemal, ne'e. ⁶ In jun chic nbij ja rtzobal Dios quewari': —Atat at sacerdote pro chijutij atocnak sacerdote. Ja rasacerdote'il atat jari' ni mta wi' q'uisic trij, xa junan ruq'uin ja rsacerdote'il ja Melquisedec. Queri' xbij ja Tatixel tre ja Ralc'walaxel.

⁷ Ja tok c'oli ja Jesús wawe' chwach'ulew arja' xuban ja roración, congana xc'utuj ja rto'ic tre ja Dios como bien rotak chi ncowini ja Dios nuto' chipan ja camíc. Majtaj rmal ja nimak tak bis ja c'o pa ranma, xurak na ruchi', xok' na rmal. C'axaxi ja roración como arja' congana nuban respetar ja Dios. ⁸ Masqui Ralc'wal Dios pro xutij na ja rpokonal, chipan c'a ja rpokonal rotakij wi' jani' ja nanimaj ja Dios tok nate'ambajax chipan ja prueba. ⁹ Xoc jun To'onel, pro jun To'onel ja ni majun ja maquita tz'akat tre, yataj tre chi ruq'uin arja' nwinakarto wi' ja totajem xin Dios. Jari' totajem ni mta wi' q'uisic trij in nyataj chique canojel ja winak ja neniman rxin. ¹⁰ Yataj tre rmal ja Dios chi xoqui como lok'laj sacerdote in bix tre chi xa junan ja rsacerdote'il arja' ruq'uin ja rsacerdote'il ja Melquisedec.

¹¹ Jari' jun sacerdote'il congana q'uuy rc'amonto chewe in nwajo' nch'ob chewach nak rbanic pro c'ayew chi nch'ob chewach como kas maril nch'obtaj emwal. ¹² Ja rixix ojer chic eniman ja Jesucristo, ja kas yatal chewij, ixix ta nari' nixtijon chic quixin jule' chic winak camic. Ja taka'an newajo' ntz'at anin c'a taka'an newajo' na jun ja nch'obo chewach ja rtzobal Dios ja cani' tijonem nya' chique ja tak ac'ala' ja ma c'ayew ta chique. Ja ntz'at anin ni ix junan cuq'uin ja tak yaqui'a' ja c'a tz'um na nquetij ja maja'n tiyataj chique chi nquemaj wa'im. ¹³ Ja wi chaka benak chi tz'um natij jari' c'a at ti yaqui' na in ma awotak ta chi utz nak rbanic ja rutzil ja nc'ut chawach rmal ja rtzobal Dios. ¹⁴ Pro ja rija' cani' chique achi'i' in ixoki' eje'e' xa nak chi ta nqueti', c'oli cotakin chic tre ja quic'aslemal in ch'obtajnak chic cumal nak ja rutzil in nak ja ritzelal.

6

¹ Koq'uiy c'a wach'alal. Ja tok kas kanimajto ja utzaj tijonem nabey ch'ob chikawach je'e nak rbanic ja Jesucristo. Jari' tijonem ya' chake cani' rsimiento'il jun jay ticon chic. Pro ma chaka ta ja' tikaq'uis tikac'am rtiq'uc wach'alal, jo' koq'uiy más, ma koq'ueje' ta chi queri'. Quewa' ja rsimiento'il, quewa' ja nabey tijonem ja ticon chic ri', jun, ja naq'uex ana'oj, naya' can nojel ja raniman ja ni majun rc'amonto in nyuke' chic ac'u'x ruq'uin ja Dios. ² In jun chic, ja nch'ob chawach nak rbanic ja bautismo je'e in chakaja' ja naya' ak'a' pa quewi' ja kach'alal. In jun chic, nak rbanic ja tok natc'astaj chipan ja camíc in chakaja' tre ja nimlaj juicio ja mta q'uisic trij. ³ Maxta chaka rsimiento'il tikatic wach'alal, jo' koq'uiy más. Anin wotak chi queri' xtikaban, Dios ta c'a xtito'o kaxin chi rbanic.

⁴ Ja c'a winak ja nqueya' can ja Jesucristo mta moda xtiyataj chi ta chique chi xtiqueq'uex chi ta jutij ja quina'oj. Ja nabey k'alasax chiquewach jani' ja katata' Dios chi ja rbanic cani' jun nimlaj luz nsakirsaj ja quebey chiquewach. Quena' chakaja' jani' rqui'il ja rutzil ja quicochij tre ja Dios. Chakaja' yataj chique chi q'ueje'e ja rEspíritu Santo pa tak canma. ⁵ Bien quena' jani' rqui'il ja rtzobal Dios chi congana utzil rc'amonto in quena' chakaja' jani' ja nimlaj poder rc'an ja tiempo ja penak chikawach ja rc'amonto ja Cristo. ⁶ Ja c'a wi nqueya' can jari' kas k'alawachili nquemaj chic jutij ripic ja Ralc'wal Dios chwach cruz in nqueya' ruq'uix chiquewach ja winak chakaja' chewi' tok matiyataj chic chique ja xtiquinimaj chi ta jutij. ⁷ Eje'e' e cani' jule' chenoj ja mta noc wi'. Pro ja chenoj wi nutij jab in wi nwachij nakun je'e ja utz ntij cumal ja nejosk'in rpan jari' Dios nuya' rutzil parwi'. ⁸ Pro ja chenoj ja wi xa q'uix nuya' mta c'a noc wari', ni majun

winak c'o ta rgana ruq'uin in mta rutzil nuya' parwi', ja c'a rayben xa rporoxic pa k'ak'. Queri' c'a quibanic ja winak ja nqueya' can ja Jesucristo.

⁹ Chak'laj wach'alal, masqui cowlaj tzij ja katz'ibanel chewe ri' pro kotak chi ma ix junan ta ruq'uin ja chenoj ja mta noc wi'. Ja tok nattotaji rmal ja Jesucristo c'oli ja rutzil ja nwachini pan awanma, ja c'ari' kayben chewe camic. ¹⁰ Ja c'a Dios mta moda xtuban ta ja ma utz ta xtimestaj ta ja rutzil ja rebanonto, arja' matimestaj chi congana xetij ek'ij chi quito'ic ja kach'alal in c'a emajon na quito'ic camic. Como congana newajo' ja Dios chewi' tok ne'eto'. ¹¹ Ja c'a nwajo' chewe camic chejunal, tetija' ek'ij chakaja' chi rch'obic ja tzujun can chake rmal ja Dios ja kayben camic. Tiyuke' ec'u'x chijutij ruq'uin ja rtzujun can chake. Ni ta quirwari' ebanon ja tok xtipi chic jutij ja Jesucristo. ¹² Maxta quixsak'orini, tetija' más ek'ij. Tec'ama' c'a ja rejemplo quixin ja winak ja ni yukul wi' quec'u'x ruq'uin ja Dios in ni nquecoch' wi' ja npi je'e chiquij, eje'e' ri' ja nyataj chique ja tzujun can je'e rmal ja Dios.

¹³ Ja tok c'oli ntzujuj ja Dios ni nuya' wi' cani' xuban tre ja rAbraham ojer ja tok c'oli xtzujuj tre c'o jun juramento xuban pro rubi' arja' xucuj ja xbanbej ja juramento como mchita jun ja más chi ta nim ruk'ij chwach arja' in quewa' xbij tre ja rAbraham ri': ¹⁴ —Pa nubi' anin nbij chawe camic, seguro chi nya' ja wutzil pan awi', nenuya' na ja rawalc'wal, nebe pa nim, congana nquesep na qui'. Queri' xbij tre. ¹⁵ In queri' xuban ja rAbraham, ni yataj wi' tre nojel ja tzujux tre rmal ja Dios pro congana xucoch' na rwach chi raybexic. ¹⁶ Ja c'a winak tok nqueban jun juramento c'amonnak chique chi nquecoj rubi' ja Dios ja nquibanbej ja juramento como ja Dios arja' más na

nim ruk'ij in tok c'oli ja nquich'abej qui' pa k'etbaltzij in tok c'o jun juramento nntax cumal, eje'e' nqueban respetar in nechomtaj rmal. ¹⁷ Ja c'a Dios ma chaka ta xuban ja juramento, rumac chi bien nch'obtaj kumal ja rch'obon chakij chi ni mta wi' q'uextajic trij, ni nuban wi' cumplir. Queri' nrajo' chake ja nyataj chake nojel ja rtzujun can. ¹⁸ Queri' c'a xuban ja Dios, ca'i' ja xbij can, jun, c'oli ja xtzujuj in jun chic, c'o jun juramento xuban ja nc'utbej chi ni nuya' wi' ja xtzujuj in ni mta wi' q'uextajic trij awa' ja ca'i' ri' ja xbij can como ja Dios mta moda xtutz'ak ta jule' tzij. Queri' xuban pro kumal ajoj ja xokanmaj chwach ja il mac in xekato'o' ki' ruq'uin. Queri' xuban chi ryukbaxic kac'u'x utzc'a chi nyuke'e ja kac'u'x chijutij ruq'uin ja rtzujun can chake ja kayben camic. ¹⁹ Nojel ari' ja kayben camic bien kotak chi nekawila' na, ni mta wi' q'uextajic trij. Nojel ari' ja kayben jari' nkajunsaj ruq'uin jun ch'ich' ja chapbal lancha. Jari' ch'ich' nbe c'a xe' mar, nuchap ja lancha, matuya' chic lugar tre ja lancha ja bar ta xtic'amarel chi wi'. Ja kayben ajoj camic c'a chila' chicaj ekajnak wi' ja bar c'o wi' ja Dios, congana chi na nuya' kaseguro. ²⁰ C'a tri' ekajnak wi' ja Jesús nabeyal chikawach, rjakon jun bey chikawach. Arja' ocnak lok'laj sacerdote pro ni chijutij, ja c'a rsacerdote'il arja' ni mta wi' q'uisic trij, xa junan ruq'uin ja rsacerdote'il ja Melquisedec.

7

¹ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios ja Melquisedec arja' rey xin jun tinamit Salem rubi', chakaja' arja' sacerdot, nuban ja samaj xin Dios ja katzij chi Dios. Xuban jutij tre ja rAbraham xerc'ulu' pa bey tokori' tok ja rAbraham ec'o jule' rey ercamsan in melojto pa ch'a'oj. Ja c'a rAbraham ban bendecir rmal ja Melquisedec. ² In chakaja'

nojel rwach ja meba'il ja xuch'ecto pa quek'a' ja rey xlasaj na rdiezmo tre in ja diezmo xujach tre ja Melquisedec. Ja Melquisedec c'oli nbij ja rubi', jun rey utzlaj cuc'axic winak nuban, queri' rc'amonto ja rubi'. Arja' rey xin Salem chakaja' c'oli nbij, jun rey yo'l quicotemal, queri' rc'amonto.* ³ Ma ec'o ta ja rtata' rute' ja Melquisedec ja nenatax ta chipan ja rtzobal Dios, ma ec'o ta rati't rmama' nenatax ta chipan chakaja' in mta ja ralaxic nnatax ta in nixtac'a rcamic ta chakaja'. Pro ja rbanic, chijutij ocnak sacerdote in ni mta wi' q'uisic trij ja rsacerdote'il jari' junan cani' tre rbanic ja Ralc'wal Dios.

⁴ Tech'obo' mpe' chi utz janila nim ruk'ij ja Melquisedec. Más na nim ruk'ij chwach ja kamama' Abraham. Ja c'a rAbraham ojer xuya' ruk'ij ja Melquisedec, xparti'ij ja diezmo rxin ja meba'il ja rch'econto in xujach pa ruk'a' ja Melquisedec. ⁵ Pro ja nbij ja ley xin Dios, pa quek'a' ja riy rumam ja Leví njach wi' ja diezmo, eje'e' ri' ja ne'oc sacerdote. In queri' queban ja winak, pa quek'a' ja riy rumam ja Leví nquejach wi' ja quidiezmo, queri' queban masqui xa e alaxic cuq'uin como ja rAbraham arja' sepyon quixin canojel. ⁶ Pro ja Melquisedec arja' ma riy rumam ta ja Leví pro pa ruk'a' jach wi' ja diezmo rmal ja rAbraham. Arja' c'a bano bendecir rxin ja rAbraham. Makana' maquita c'a nim ruk'ij ja rAbraham como tre ja rAbraham tzujun wi' ja rutzil rmal ja Dios. ⁷ Pro ja nbano bendecir jari' ja más na nim ruk'ij chwach ja nuban bendecir jari' bien kotak kanojelal. ⁸ Ja c'a riy rumam ja Leví, chique njach wi' ja diezmo pro ja Melquisedec arja' más na nim ruk'ij chiquewach eje'e' chakaja'. Eje'e' xa necami pro arja' mta

* ^{7:2} Ja tzij diezmo quewa' rbanic ri', ja jujun quetzal nach'ec, ja diezmo tre jari' lajuj centavo. Tac'a wi xach'ec jun ciento quetzal ja diezmo tre jari' lajuj quetzal.

nbij ja rtzobal Dios tre ja rcamic, cani' c'a c'as na chijutij. ⁹Ja riy rumam ja Leví, chique ntoj wi' ja diezmo pro ja c'a rAbraham pa ruk'a' ja Melquisedec xutoj wi' ja diezmo, nel c'ari' cani' c'opi chic tri' ja Leví, cani' rtojonpi chic ja diezmo chakaja'. ¹⁰Como ja rAbraham tok xec'uli pa bey rmal ja Melquisedec maja'n talaxi tri' ja Leví pro masqui queri' ni rja'tzulpi chi wi' ja rAbraham. Jari' nc'ambej tzij nbij chi ja Melquisedec más na nim ruk'ij chwach ja Leví chakaja'.

¹¹Ja sacerdote'il rxin ja Aarón in quixin ja jule' chic riy rumam ja Leví jari' xoc rbase ja ley xin Dios ja tok Moisés xuya' ja ley chique ja raj Israel ojer. Pro jari' sacerdote'il xa nk'axi, xa c'o q'uisic trij. Jari' ma xcowin ta xeruto' ta ja winak chijutij chwach ja Dios. Ja wixta cowini xeruto' chijutij maquita c'a rjawaxic ari' peti jun chic sacerdote ja xa junan ja rsacerdote'il ruq'uin ja rsacerdote'il ja Melquisedec ja junwi' chi na chwach ja rxin Aarón. ¹²Ja c'a tok noqui jun c'ac'a sacerdote'il jari' rjawaxic chi noc na jun ley c'ac'a chakaja'. ¹³⁻¹⁴Ja c'a kajaw Jesucristo arja' ja sacerdote ja junwi' chi na. Arja' ma riy rumam can ta ja Leví, ni k'alaj wi' chi arja' riy rumam can ja Judá. Pro ja riy rumam can ja Judá majun nak ta chique ocnak ta sacerdote, mta tz'ibtal can chique chipan ja ley rmal ja Moisés chi ne'oc ta sacerdote.

¹⁵Ja c'ac'a sacerdote ja penak camic arja' xa junan ja rsacerdote'il ruq'uin ja rsacerdote'il ja Melquisedec, tri' c'a nkatz'at wi' chi xa nq'uis na ja sacerdote'il quixin ja riy rumam can ja Leví. ¹⁶Ja tok xoc sacerdote ma rmal ta jun ley ja xa c'o q'uisic trij. Arja' mta camíc trij, ja rc'aslemal ni matiq'uis wi' in ja c'ari' ocnak rbase ja sacerdote'il rxin. ¹⁷Cani' nbix tre chipan ja rtzobal Dios quewari': —Atat at sacerdote pro ni chijutij atocnak sacerdote. Ja rasacerdote'il atat jari' ni mta wi' q'uisic trij, xa junan

ruq'uin ja rsacerdote'il ja Melquisedec. Queri' nbix tre. ¹⁸ Ja ley ja xoqui nabey jari' ma xcowin ta xokruto' ta chijutij chwach ja Dios chewi' tok ma xoc chi ta. ¹⁹ Ja ley ja xoqui nabey ni majun nak ta xchomij ta chwach ja Dios ja ni ta chijutij xtzursaj ta. Pro ja rocnak chic pa rq'uexwach camic jari' ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Jesucristo jari' más chi na utz chwach ja ley ja xoqui nabey, jaktajnak chic kabey rmal in rmalari' c'a chwach ja Dios nokekaj chi wi'.

²⁰ Nojel ari' tok xchomarsaj ja Dios arja' xuban jun juramento, mta moda ja maquita nuban cumplir. ²¹ Pro ma queri' ta ban chique ja jule' chic ja xe'oc sacerdote, mta jun juramento bani pro ja tre ja Ralc'wal Dios c'o jun juramento bani cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewari': —Ja kajaw Dios arja' rbanon jun juramento, matuq'uex ja rna'oj, quewa' xbij ri': —Atat at sacerdote pro ni chijutij, ja rasacerdote'il ni mta wi' q'uisic trij, junan ruq'uin ja rsacerdote'il ja Melquisedec, ne'e. ²² Rmal c'a ja juramento banon chewi' tok ja Jesús arja' ocnak chic ja rseguro jun c'ac'a chominem ja más chi na utz chwach ja jun chic chominem ja c'oli nabey. ²³ Ja sacerdote ja rec'oli nabey eje'e' xa necami, tok ncam jun noc can chic jun pa rq'uexwach, queri' queban, e q'uiy xe'oc'o chipan ja sacerdote'il. ²⁴ Ja c'a tre ja Jesús jari' mchita camíc trij chewi' c'a tok ni mta wi' q'uisic trij ja rsacerdote'il arja'. ²⁵ Rmalc'ari' tok ncowini nokruto' chijutij ja yukul kac'u'x ruq'uin chi arja' ncojo kaxin chwach ja Dios. Arja' ni c'as wi' chijutij chi rbanic orar pa kacuenta chewi' tok ncowini nokruto' chijutij.

²⁶ Queri' c'a rbanic ja Jesús, nij arja' wi' ja lok'laj sacerdote ja nc'atzin chake. Arja' ni utz wi' ntz'at rmal ja Dios. Majun nak ta itzel rbanon ta. Ni majun ril rumac. Lasaxel chiquicojol ja raj'il ajmaqui', c'amarel chila' chicaj ja bar c'o wi' ja Dios. ²⁷ Arja' ni junwi'

na wi' chiquewach ja jule' chic lok'laj tak sacerdote. Ja sacrificio ja queban eje'e' k'ij k'ij xequicamsaj jule' chicop, xequitzujuj chwach ja Dios. Ja nqueban nabey nquitzujuj na ja rxin ja quil quemac eje'e' c'ac'ari' nquitzujuj chic ja rxin ja quil quemac ja winak. Pro ja Jesús ma rjawaxic ta tre xtuban ta queri' cani' queban eje'e'. Ja sacrificio ja xtuzujuj ja Jesús xa jutij, matic'atzini xticamuluj chi ta jutij, tokori' tok xtuzujuj ri' chipan ja camíc. ²⁸ Ja winak ja neban nombrar rmal ja ley xin Dios chi ne'oc lok'laj tak sacerdote eje'e' xa e winak. Pro ja ley xin Dios jari' ma nim ta ruk'ij chwach ja juramento ja c'a xuya' na después ja Dios, in ja ban nombrar rmal ja juramento chi noc lok'laj sacerdote jari' ja Ralc'wal Dios, arja' xoc jun sacerdote pro jun sacerdote ja ni majun ja maquita tz'akat tre, queri' rbanic ni mta wi' q'uextajic trij.

8

¹ Queri' c'a rbanic ja lok'laj sacerdote kaxin, jari' ja más na rjawaxic chi nch'obtaj emwal. Arja' c'a chila' chicaj xekaj wi', tri' xetz'abe' wi' pa riquik'a' ja bar tz'ubul wi' ja Dios. ² Como arja' lok'laj sacerdote nerucoj ja winak chwach ja Dios chipan ja lugar ja más na santo ja bar nq'ueje' wi' ja Dios, queri' rbanic ja samaj nuban. Jari' ja rochoch Dios ja katzij chi rochoch Dios, jari' banon rmal ja kajaw Dios, ma winak ta ebanyon. ³ Ja lok'laj tak sacerdote eje'e' c'o jun samaj yatajnak chique chiquijujunal quewari', nquitzujuj chwach ja Dios ja nsipax cumal ja winak in chakaja' nequitzujuj chicop ja necamsaxi parwi' altar. Ja c'a Jesucristo como arja' lok'laj sacerdote rjawaxic chi c'oli ntuzujuj arja' chakaja'. ⁴ Arja' wixta c'a c'o ta na wawe' chwach'ulew ma sacerdote ta c'ari' como c'a ec'o chi na ja sacerdote wawe' chwach'ulew ja quimajon na rtzujuxic chwach ja Dios ja cani' tz'ibtal can chipan ja ley

xin Dios chi nquitzujuj. ⁵ Pro ja samaj ja nqueban eje'e' xa rachbal xa c'utbal rxin ja majtajnak rbanic chila' chicaj, xa cani' rnatu' ja nqueban. Cani' xuban ja Moisés tok xajalal maja'n tumaj rbanic ja rochoch Dios wawe' chwach'ulew ja tz'um in tziak ocnak, quewa' bix tre rmal ja Dios ri': — Nojelal ja xtaban ni rjawaxic wi' chi junan nel ruq'uin ja cani' c'ut chwach parwi' ja jayu', ne'xi. Rmalc'ari' tok kotak chi ja netajini nqueban ja sacerdote jari' xa rachbal xa c'utbal rxin ja c'o je'e' chila' chicaj. ⁶ Pro ja Jesucristo ja kasacerdote ajoj arja' ya'on tre camic jun samaj xin Dios ja más chi na nim ruk'ij chwach ja quisamaj ja jule' chic sacerdote como ja c'ac'a chominem ja nokrcojbej chwach ja Dios jari' más chi na nim ruk'ij chakaja' chwach ja cani' c'oli nabey in más chi na nim ruk'ij chakaja' ja xtzujuj ja Dios ja tok xchomarsaj ja c'ac'a chominem.

⁷ Ja nabey chominem ja wixta cowini xchomij chijutij ja il mac jari' ma rjawaxic chi ta ja jun chic chominem. ⁸ Pro ja Dios ma qui' ta ruc'u'x cuq'uin ja rtinamit rumac ja ma xquinimaj ta ja nabey chominem cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewari': —Quewa' nbij ja kajaw Dios ri': —Nerila' na jun tiempo tok anin c'o jun c'ac'a chominem nchomarsaj chi na cuq'uin ja raj Israel in cuq'uin ja raj Judá chakaja'. ⁹ Ja xtinchomij cuq'uin jari' junwi' chi na chwach ja xinchomij cuq'uin ja cati't quimama' tokori' tok xenyukejel chi quek'a' in xenlasajel pa quek'a' ja raj Egipto. Pro eje'e' ma xquinimaj ta ja chominem ja xinchomij cuq'uin. Rmalc'ari' ja tok xenuya' can. ¹⁰ Ja tok xterila' ja tiempo anin c'o chi na jun ja chominem ja nchomarsaj na cuq'uin ja riy rumam can ja rIsrael in quewa' rbanic ri'. Ja ley ja xquenbanbej mandar jari' pa tak quewi' xtincój wi' in xtintz'ibaj pa tak canma chakaja'. Anin in Dios quixin in eje'e' e ntinamit. ¹¹ Chipan ari' tiempo eje'e' xticotakij na nwach canojelal. Rmalc'ari' tok

ma rjawaxic chi ta jun xtibij chi ta tre jun rach aj tinamit chi nrotakij jani' rna'oj ja Dios in nixtac'a rjawaxic chi ta xtibij chi ta tre jun rch'alal chakaja'. Canojel chi ncotakij na e jani' chi e rija' chi e ac'ala'. ¹² Ja c'a ranin ncuy na ja quil quemac in nmestaj chijutij. Queri' rbin can ja Dios. ¹³ Ja Dios tok ntzijon tre ja c'ac'a chominem tibij c'a tzij ari' chi xa tzabu'k chic ja jun chic chominem ja c'oli nabey. Xa nak ta ja rmajon tzabukarem in xa nak ta ja rmajon raji'xem jari' bien k'alaj chi xajalal maja'n toc'o ruk'ij.

9

¹ Pro ja nabey chominem bien banon rbanic. Ja winak c'oli mandamiento ja bin chique ja nqueban je'e chi nquiyabey ruk'ij ja Dios. C'oli chakaja' jun rochoch ja Dios pro xa xin rwach'ulew. ² Bani ja rochoch Dios, tz'um in tziak ocnak. Tz'apix ruchi' tre jun tziak in tas chic rpan tre jun chic tziak, ca'i' cuarto xuya'. Jawa' coj chipan ja nabey cuarto ri', jun candelero, jun mesa in ja caxlanway ja parti'ix chwach ja Dios. Jari' nabey cuarto lugar santo ne'xi. ³ Ja rcaj cuarto ja c'o trij ja tziak ja tasben rpan jari' santilaj lugar ja más nim ruk'ij ne'xi. ⁴ In jawa' coj chic chipan ja rcaj cuarto ri', jun cojbal pon puro oro ocnak in jun caxa cojon oro trij jari' caxa xin chominem ne'xi. Jawa' c'ol chipan ja caxa ri', ja caxlanway xin chila' chicaj rbina'an maná c'olon chipan ja rc'olibal oro ocnak, ja ch'ame'y xin Aarón ja jotayini, in ja tz'alam tak abaj ja tz'ibtal chwach nak xbij ja Dios tok xchomarsaj ja chominem. ⁵ Ec'o ca'i' querubín ebanon, ja quexic' quiripon quimujan ja rwi' caxa. Ja querubín jari' retal chi tri' nq'ueje' wi' ja Dios. Ja rwi' caxa sachbal il mac ne'xi. Pro camic maquintzijon más trewa' wari'.

⁶ Nojel awa' ja c'a xinbij kaj chewe ri' tok chomtajnak chic ja c'a sacerdote eje'e' k'ij k'ij ne'oc chipan ja nabey

cuarto chi rbanic ja quisamaj chwach ja Dios. ⁷ Ja c'a rcab cuarto xa ruyon ja lok'laj sacerdote noc chipan pro c'a chi juna' noc wi' chipan. Arja' tok noc chipan rc'an ja quiquiq'uel chicop, jari' quic' ntzujuj chwach ja Dios rumac ja ril rumac arja' in quixin ja winak chakaja'. ⁸ Jawa' ja c'a xinbij chewe ri' c'oli nuc'ut chikawach ja nk'alasax chikawach rmal ja rEspíritu Santo, quewa' nuc'ut chikawach ri', ja nabey cuarto tok maja'n toc'o ruk'ij c'a tz'apal na chikawach ja santilaj lugar ja bar c'o wi' ja Dios. ⁹ Ja nabey cuarto xa retal je'e, xa ejemplo rc'amonpi chake rxin ari' tiempo ja rmajon q'uisem. Ja c'a rofrenda in sacrificio ja quitzujuj chwach ja Dios jari' mta rpoder xtichomarsaj ta chijutij ja canma ja winak xtich'ach'ojirsaj ta chijutij ja quiconciencia. ¹⁰ Ja bix chique chi nqueban jari' xa rxin ja quicuerpo, ma rxin ta ja canma, cani' tre nak ja utz ntiji in nak ja xajan ntiji in tre chakaja' nak tiempo je'e ja rjawaxic chi nquech'aj quek'a' in cakan. In bix chique chi c'a tokori' matiqueban chic ja tok c'oli jun chominem c'ac'a ja xtichomarsaj na ja Dios pa rq'uexwach.

¹¹ Pro camic penak chic ja Cristo, arja' ja lok'laj sacerdote ja c'amyonto ja rutzil ja tzujunto ojer rmal ja Dios. Ja lugar ja bar nuban chi wi' ja rsamaj jari' ja mero rochoch ja Dios, más chi na nim ruk'ij chwach ja bar xesamaj wi' ja rojer tak sacerdote. Ja rochoch Dios ja bar nsamaj chi wi' ja Cristo nixtac'a banon ta in ma xin rwach'ulew ta chakaja'. ¹² Arja' xajutij xoc chipan ja santilaj lugar chila' chicaj, rc'an ja quic' ja ntzujuj chwach ja Dios pa kacuenta pro ja quic' ma quiquiq'uel ta q'uisic', ma quixin ta wacax ja tak ternero, puro rquiq'uel arja'. Queri' xuban chake, xajutij xokruto' pa ruk'a' ja il mac, nixtac'a c'o ta q'uisic trij ja totajem nuya'. ¹³ C'o nac'a rsamaj ja quic' quixin q'uisic' quixin wacax in c'o rsamaj chakaja' ja rchajul jun

ti vaca. Jari' nya' chiquij ja winak tok c'oli quibanon ja xajan in nbix chique chi ma e ch'ajch'oji' ta. Ja c'a wi nya' chiquij jari' nech'ach'ojiri, e ch'ajch'oji' chic. ¹⁴ Pior c'a ja rquiq'uel ja Cristo jari' más chi na nim rsamaj. Ja Cristo arja' xtzujuj ri' chwach ja Dios, camsaxi, xoc jun sacrificio pro jun sacrificio ja ni majun ja maquita tz'akat tre in ja to'o rxin chi rbanic ja wari' jari' ja rEspíritu Santo ja ni mta wi' q'uisic trij. Ja rquiq'uel ja Cristo janila nsamaji, nch'ach'ojirsaj chi utz ja kanma chi matiti'on chic ja kaconciencia in rmalari' nokcowini nkaya' can ja kabanon je'e ja xa camíc rc'amonto in noksamaj chic pa rcuenta ja c'aslic Dios.

¹⁵ Rmalc'ari' tok yatajnak tre ja Cristo chi arja' c'amyonto ja c'ac'a chominem ja nercojbej ja winak chwach ja Dios. Rmal c'a ja rcamic ja Cristo tok cuytajnak chic ja il mac ja bantaji chipan ja chominem ja c'oli nabey. In camic ja roksiq'uin rmal ja Dios nokcowini nkawil ja rutzil ja tzujunto ojer rmal, jari' ja herencia xin Dios ja ni mta wi' q'uisic trij. ¹⁶ Tac'a jun achi tok ncamí ja wi rbanon can jun wuj rxin ja rmeba'il, wi rbin can chipan chok chique njach wi' ja rmeba'il, ja c'a tok ncamí c'a tokori' njachi ja rmeba'il. ¹⁷ Ja rachi ja wi c'a c'as na mta moda noqui ja wuj chi rjachic ja meba'il, ja tok ncamí c'a tokori' noqui ja wuj. ¹⁸ Queri' c'a tre chakaja' ja nabey chominem ja chomarsax rmal ja Dios, c'a tokori' xoqui ja chominem ja tok c'oli quic' coji. ¹⁹ Queri' xuban ja Moisés chakaja', nabey xuya' na rbixic nojelal ja ley chique ja winak ja bin tre rmal ja Dios chi nbij c'ac'ari' xchicaj quic' trij ja bar tz'ibtal wi' ja ley in chiquij canojel ja winak chakaja'. Ja quic' xucoj jari' quixin wacax ja tak ternero in quixin q'uisic', xuyuj ruq'uin ya'. Ja xchicbej ja quic' c'o jun ti rk'a' che' xucoj rbina'an hisopo rachbil jule' lana quiak. ²⁰ Ja c'a tok chictaj rmal c'ac'ari' xbij chique ja winak: —Ja

quic' ja xinchicaj le' jala' nuya' rseguro ja chominem ja bin chewe rmal ja Dios chi rjawaxic nenimaj, ne' chique. ²¹ In queri' xuban tre ja rochoch Dios in tre nojel ja nquecoj je'e ja nquiyabej ruk'ij ja Dios, xchicaj quic' trij chakaja'. ²² In queri' tz'ibtal chipan ja ley chakaja', ni quic' wi' noqui ja tok c'oli nch'ach'ojirsaxi, xa jujun ja ma quic' ta noqui chi rh'ach'ojirsbexic. Ja wi mta quic' ntixi mta c'ari' ja cuybal il mac.

²³ Chewi' c'a tok rjawaxic chi noqui ja quiquiq'uel chicop chi rh'ach'ojirsbexic ja nakun je'e ja xa rachbal ja c'o je'e chila' chicaj. Pro ja tre ja mero c'o je'e chila' chicaj ja xa ma rachbal ta rjawaxic jun sacrificio ja más chi na utz chwach ja quiquiq'uel chicop. ²⁴ Ja rocnak wi' ja Cristo camic ma chipan ta jun rochoch Dios ja xa banon ja xa rachbal ja mero rochoch Dios. Pro mero chila' chicaj ja rocnak wi', ni chwach ja Dios xekaj wi' in tri' c'a c'o wi' camic, ntajini nokrucoj chwach ja Dios. ²⁵ Ja jule' chic lok'laj tak sacerdote eje'e' juna' juna' ni xe'oc wi' chipan ja santilaj lugar chi rtzujuxic ja quic' pro ma quiquiq'uel ta eje'e'. Pro ja Cristo ma queri' ta rbanon, arja' matitzujuj ri' chi ncamsax ta ca'mul oxmul. ²⁶ Ja wixta queri' jaru' pa tiempo winakarnakto ja rwach'ulew q'uiylaj mul ta c'ari' camsanto. Pro ja xuban arja', xa jutij peti, xtzujuj ri' chi camsax pa kacuenta, ja c'a rcamic jari' xchupbej ja kil kamac kanojel. Ja tiempo ja pi wi' jari' q'uisbal rxin ja tiempo je'e ja rchominto ja Dios ojer. ²⁷ Cani' chique ja winak eje'e' cayben ja camíc pro xa jutij necami, ma ca'mul ma oxmul ta. Ja c'a cajal chic chiquewach xa k'etoy tzij chic ja maja'n tiban chiquij. ²⁸ Queri' c'a tre ja Cristo chakaja' ma q'uiylaj mul ta cami ja tok camsax pa kacuenta. Xa jutij cami pro ok q'uiy ja xokruto', ma jun

ta, xrijkaj ja kil kamac chwach ja Dios in xuchup. Arja' npi chi na jutij pro ma rmal chi ta chi nrijkaj chic jutij ja kil kamac, npi chi na utzc'a chi nokruto' chijutij kanojel ja nokquicoti chi raybexic.

10

¹ Ja rc'amonto ja ley xa cani' rnatu' ja rutzil ja tzujunto ojer rmal ja Dios pro ma rc'amonpi ta ja mero utzil. Rmalc'ari' maticowini ja ley xqueruto' ta chijutij ja winak ja juna' juna' ne'ekaj chwach ja Dios in ne'equitzujuj ja chicop chwach rumac ja quil quemac. ² Ja wixta cowini xeruto' chijutij maquita c'a xequitzujuj chic más ari' ja chicop. Tibij c'a tzij ari' ja wixta ch'ach'ojirsaxi chijutij ja canma quena' kaj ta c'ari' chi ja quil quemac chuptaji. ³ Pro ja queban, juna' juna' ni c'o wi' ja nquinatbej chi ma chuptajnak ta, jari' tok xequicamsaj ja chicop chi nequitzujuj chwach ja Dios rmal ja quil quemac. ⁴ Ma chuptajnak ta como ja quic' quixin wacax quixin q'uisic' ni mta wi' moda xtuchup ta ja il mac.

⁵ Rmalc'ari' ja Cristo tok pi wawe' chwach'ulew quewa' xbij tre ja Tatixel ri': —Ja ratat, ma ja tari' nawajo' ja necamsaxi jule' chicop chawach nixtac'a ja ta ja jule' chic ja ntzujux je'e chawach. Pro ja ncuerpo anin jari' achomarsan, ja c'ari' ntzujux na chawach. ⁶ Ma ja tari' nel ac'u'x trij ja neporoxi jule' chicop chawach nixtac'a ja ta jule' chic ja ntzujux chawach rmal ja quil quemac ja winak. ⁷ Rmalc'ari' tok quewa' xinbij chawe ri': —Dios, anin inpenak cani' tz'ibtal can chwe chipan ja libro, nunbana' xa nak ta ja nawajo' chwe chi nban, xinche' chawe. Queri' xbij ja Cristo. ⁸ Jun ja xbij, chi ja Dios ma ja tari' nrajo' ja necamsaxi jule' chicop chwach in nixtac'a ja taja jule' chic ja ntzujux je'e chwach, ma ja tari' nel ruc'u'x trij, ne'e. Ja ley nbij chi rjawaxic ntzujux awa' sacrificio ri' pro ma ja

tari' ja kas mero nrajo' ja Dios, ne'e ja Cristo. ⁹ In jun chic xbij quewari': —Nata' Dios, anin inpenak chi nunbana' ja nawajo' chwe chi nban, ne'e. Queri' xuban ja Cristo, xlasaj ja sacrificio je'e ja tzujuxi nabey in xtzujuj ri' arja', xoc pa rq'uexwach, xuban ja cani' xajo'x tre rmal ja Dios chi nuban. ¹⁰ Como ma xnimar ta chi rbanic ja xajo'x tre rmal ja Dios rmalc'ari' tok ch'ach'ojirsaxi ja kanma chipan ja kil kamac, ja c'a xch'ach'ojirsbej jari' tok chijutij xtzujuj ja rcuerpo chi camsax kumal.

¹¹ Ja jule' chic sacerdote eje'e' k'ij k'ij nepe'e chwach ja Dios, nquitzujuj ja sacrificio je'e chwach in nijawari' sacrificio nquitzujuj nojel tak k'ij. Pro jari' ja nquitzujuj ni mta wi' moda xtilasaj ta ja kil kamac. ¹² Ja c'a Jesucristo arja' xa jun ja sacrificio ja xtzujuj chwach ja Dios, ma q'uiy ta, in ma k'ij k'ij ta xtzujuj pro xa jutij. Ja c'a tok tzujtaj can rmal c'ac'ari' be, xetz'abe'e pa riquik'a' ja Dios ¹³ in tri' c'a neraybej wi' ja rc'ulel chi nekajsax na, necoj na pa rkan rmal ja Dios. ¹⁴ Ja sacrificio ja xtzujuj xa jun rwach jari' xcuybej chijutij ja kil kamac kanojel ja ch'ach'ojirsan chic ja kanma rmal, mchita nak chi ta kayben tre ja kil kamac. ¹⁵ In queri' binto chake chakaja' rmal ja rEspíritu Santo ja nabey, quewa' xbij ri': ¹⁶ —Quewa' nbij ri' ja kajaw Dios: —Ja tok xterila' ja tiempo anin nchomarsaj chi na jun ja chominem cuq'uin in quewa' rbanic ri', ja ley ja xquenbanbej mandar jari' pa tak canma xtincos wi' in xtintz'ibaj pa tak quewi' chakaja', ne'e. ¹⁷ C'ac'ari' nbij chic quewari': —Matinataj chic mwal ja quil quemac, matinataj chic mwal ja ritzelal quibanon. Queri' rbinto. ¹⁸ Como cuytajnak chic ja kil kamac rmal ja Dios xc'a rmalari' mchita jun chic sacrificio ja xtikatzujuj chi ta ja xticuy chi ta jutij ja kil kamac.

¹⁹ Rmalc'ari' wach'alal ja santilaj lugar ja bar c'o wi' ja Dios jari' jakal chic chikawach in matikana' chic ki' nokoc chipan, matikana' chic ki' nokekaji c'a chwach ja Dios. Pro xa rmal ja rquiq'uel ja Jesús tok queri' nkaban, xa rmal ja cam pa kacuenta tok yatajnak chake chi nokekaj chwach. ²⁰ Arja' rjakon chikawach jun c'ac'a bey, jun bey ja rc'amonto c'aslemal. Cani' tre ja tziak ja tasben rpan ja rochoch Dios raktaji in jake'e ja ruchi' ja santilaj lugar in queri' c'a tre ja Jesús chakaja' tok cam pa kacuenta jari' xjakbej jun bey chikawach ja nokerya'a' c'a chwach ja Dios. ²¹ Ja Jesús arja' lok'laj sacerdote kaxin pa'l chakij ja rok tinamit xin Dios. ²² Ko'ekaj c'a chwach ja Dios, maxta tikana' ki' pro nojel ta kanma, ni ta yukul wi' kac'u'x ruq'uin. Quirtari' nkaban jutz'it como kotak chi ch'ach'ojirsan chic ja kanma chipan ja kil kamac in matiti'on chic ja kaconciencia rmal. Kotak chakaja' chi ch'ach'ojirsan chic ja kacuerdo tre jun ch'ajch'ojlaj ya' ja ni majun tz'il nak ta rc'an. ²³ Ja Dios arja' ni nuya' wi' ja rtzujunto rmalc'ari' wach'alal cow kope'e jutz'it chi raybexic, maxta ticapuj kac'u'x. ²⁴ Kach'obo' rij rwach nak nkaban ja xtikabanbej ta animar ki' chi nkajobej más ki' in nkac'utbej más ja rutzil. ²⁵ Ec'oli ja maque'urkaj chic ja tok nkamol ki', maxta c'a queri' tikaban ajoj. Ja kas takal chakij chi nkaban, kapaxbaj ki', kabana' animar ki'. Jari' más chi na rjawaxic chi nkaban como ixix netz'at chi xa nnakajinto ja nimlaj k'ij ja tok xtipi chic jutij ja kajaw Jesucristo.

²⁶ Queri' nbij chewe como ajoj wi' kaniman chic ja tijonem ja rc'amonto ja Jesucristo in wi kas k'alawachili nokmacun chic jari' mchita jun sacrificio xkotobex chi ta tre ja il mac nkaban. ²⁷ Ja winak ja nebano queri' xa c'o jun nimlaj juicio cajal chiquewach congana xbeben ri'il, ja c'a rywewal Dios npi na chiquij cani' jun nimlaj k'ak' ja

nerporobej canojel ja rc'ulel. ²⁸ Ja ley xin Dios ja tz'ibtal can rmal ja Moisés wi c'o jun winak ma xnimaj ta, wi xuban tre ni ma vale ta in wi ec'o ca'i' owi e oxi' ja xe'oc testigo trij chi queri' xuban tre jari' ni majun npokonan rwach, ncamsaxi. ²⁹ Pior c'a ja Jesucristo ja Ralc'wal Dios, wi c'o jun nuban tre ni ma vale ta ¿la ma yatal ta c'a trij ari' nech'ob ixix chi nutij na jun rpokonal ja más chi na lawulo'? Janila nutij na rpokonal ja wi nuban tre ja rquiq'uel ja Jesucristo cani' rquiq'uel xa nak ta chi winakil pro makana' maquita jari' quic' ch'ach'ojirsan rxin chipan ja ril rumac, makana' maquita jari' quic' nyowi rseguro ja c'ac'a chominem ja chomarsan rmal ja Dios chi kato'ic. Janila nutij na rpokonal ja wi nuban tre ja rEspíritu Santo ni ma vale ta pro makana' maquita ja rEspíritu Santo ja c'amyonto ja rutzil ja nsipaj ja Dios chake. ³⁰ Queri' nbij chewe como kotak chic jani' rna'oj ja kajaw Dios cani' rbin can quewari': —Ja ritzelal ja nqueban ja winak anin c'a ninyo' rjil rc'axel chique, anin c'a ninyo' chique ja rtojbali ja ritzelal nqueban, ne'e. In jun chic ja tz'ibtal can quewari': —Ja kajaw Dios arja' ni nuk'et na wi' tzij chiquij ja rtinamit, ne'e. ³¹ Janila kas xbeben ri'il rc'amonto ja natkaj pa rkan ja c'aslic Dios.

³² Pro ixix wach'alal turkaj c'a chewe chi ja kas nabey ja tok sakirsaxto ja rebey rmal ja Jesucristo xixcowini xecoch' nojel ja pi chewij, janila jun lucha janila jun rpokonal xetij pro xecoch' nojelal. ³³ Ixix xecoch' ewach chipan ja tok c'o je'e ya' eq'uix chiquewach ja winak, tok xixyok'i xixtz'uji in tok c'o je'e ban pokon chewe. In jun chic, ma xepokonaj ta xe'ewachbilaj ja jule' chic ja ban queri' chique. ³⁴ Como ja xeq'ueje' pa tak che' rumac ja Jesucristo xepokonaj quewach. In tok majtaj chewe ja meba'il ma xepokonaj ta, xixquicoti. Como bien ewotak chi c'ol emeba'il chila' chicaj ja más chi na utz ja ni mta wi'

q'uisic trij chewi' tok xixquicoti. ³⁵ Rmalc'ari' nbij jutz'it rubi' chewe, maxta teya' can ja yukulbal ec'u'x ruq'uin ja Jesucristo como c'o jun nimlaj rtojbali ja rc'amonto chewe ja tok nyuke' ec'u'x ruq'uin. ³⁶ Maxta teya' can jutz'it como ni rjawaxic wi' chewe chi necoch' ja rpokonal utzc'a chi rvoluntad Dios ja neban in newil ja rtzujunto chake. ³⁷ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' nbij ri': —C'o jun ja npi na in ma jaru' chi ta tiempo nrajo' chi nurkaji, arja' npeti, matuya' tiempo tre. ³⁸ Ja c'a winak ja renc'ulun ni rjawaxic wi' tre ja quic'aslemal chi ni nyuke' wi' quec'u'x wq'uin. Pro wi ec'oli chique ja xquemeloj can chic jutij chiquij eje'e' ri' ni majun ngana cuq'uin. Queri' rbin can ja Dios. ³⁹ Ja c'a rajoj wach'alal ma ok cachbil ta ja xa nemeloj can chiquij ja matiyataj chique chi nequiwila' ja totajem rxin ja Dios. Ajoj ok cachbil ja c'o yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios in noktotaji chijutij rmal.

11

¹ Ja yukulbal c'uxlal quewa' rbanic ri', ja wi c'o je'e ja yukul kac'u'x ruq'uin jari' ni nkaybej na wi' in bien kotak chi nekawila' na, owi tre ja matitz'attaji ruq'uin kawach ja wi yukul kac'u'x ruq'uin jari' bien kotak chi c'oli masqui matikatz'at. ² Ja kati't kamama' ojer, rmal ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok utz xetz'at rmal.

³ Ja rajoj chakaja', rmal ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok ch'obtajnak kumal chi ja tok tz'ucarsaxi ja caj in rwach'ulew, ja tzij ja bix pon rmal ja Dios jari' tz'ucarsbexi. Queri' c'a rbanic, ja Dios xa xbij pon ja tzij in jari' tzij xoqui chi rtz'ucarsaxic, ma ja tari' xoqui chi rtz'ucarsbexic ja ntz'attaji ruq'uin kawach.

⁴ Ja rAbel chakaja', rmal ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok más na utz ja sacrificio ja xtzujuj tre ja Dios

chwach ja tzujux rmal ja Caín. Ja c'a Dios arja' utz xutz'at ja sacrificio rxin ja rAbel in xuc'am tre, tri' c'a nkatz'at wi' chi ja rAbel utz tz'ati rmal ja Dios. Ma chaka ta ban queri' tre, rumac ja yukulbal ruc'u'x. In masqui camnak chic ja rAbel pro rmal ja yukulbal ruc'u'x ruq'u'in ja Dios tok cani' c'a ntzijon na kuq'u'in camic.

⁵ Ja rEnoc chakaja', rmal ja yukulbal ruc'u'x ruq'u'in ja Dios chewi' tok yataj tre chi ma xk'ax ta chipan ja camíc pro chaka jalal ja tok ma xcanoy chi ta wawe' chwach'ulew como Dios c'amo'el rxin chila' chicaj. Como ja Dios congana quicot trij ja rEnoc wawe' chwach'ulew chewi' tok xuban queri' tre, cani' tz'ibtal can. ⁶ Ja Dios wi mta yukulbal ac'u'x ruq'u'in jari' mta moda utz ta xtutz'at ja rac'aslemal. Ja wi c'ol agana nattiloc ruq'u'in ja Dios rjawaxic chawe ja ca'i' ri', jun, nanimaj chi c'oli ja Dios, in jun chic, nanimaj chi ja Dios, wi natij ak'ij chi rilic arja' nyo' chawe ja rtojbalil.

⁷ Ja Noé chakaja', rmal ja yukulbal ruc'u'x ruq'u'in ja Dios arja' xnimaj ja Dios ja tok bix tre chi c'o jun juicio penak. Arja' bien xnimaj masqui maja'n tutz'at ja juicio penak. Rmal c'a ja yukulbal ruc'u'x tok xuban jun nimlaj lancha, xe'oc chipan e rachbil canojel ja rec'o pa rochoch, queri' queban xetotaji chipan ja juicio. Tri' c'a nkatz'at wi' chi ja ma xeniman ta ni pa quil wi' ban chique xecamsaxi. Ja Noé yuke' ruc'u'x ruq'u'in ja Dios xa chewi' tok c'ul rmal como queri' nuban ja Dios chawe natruc'ul ja tok nyuke' ac'u'x ruq'u'in.

⁸ Ja rAbraham chakaja', rmal ja yukulbal ruc'u'x ruq'u'in ja Dios chewi' tok xnimaj ja Dios. Tokori' xnimaj ja tok bix tre chi neli in nbe chipan jun chic nación ja xtiya' na tre como herencia. Arja' nimani in be masqui ma rotak ta nak chi lugaril ja nbe wi'. ⁹ Tok xekaj chipan ja nación ja tzujux tre tri' q'ueje' wi' masqui ma rtinamit ta pro rmal

ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Dios ja tok xuban queri'. Q'ueje' na pa tak jay je'e ja tz'um ocnak e rachbil Isaac in Jacob, eje'e' chakaja' junan tzujux chique ja cani' tzujux tre ja rAbraham. ¹⁰ Ja tinamit ja kas rayben ja rAbraham jari' ja tinamit ja xin chila' chicaj ja c'o jun rsimiento'il ja ni mta wi' q'uisic trij, jari' tinamit Dios chomarsani in Dios banowi.

¹¹ Ja c'a Sara ja rxjayil Abraham c'o yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Dios chakaja' chewi' tok yataj tre rmal ja Dios chi xoc na jun te'ej masqui congana ti ri'j chic in mta alanem trij pro xalax na jun ti ral. Yuke' ruc'u'x ruq'uin ja Dios, rotak chi ja ntzujuj ni nuya' wi' chewi' tok yataj tre ja ti ral. ¹² Queri' c'a xuban ja rAbraham masqui congana ti ri'j chic pro yataj na tre chi q'ueje' jun ti ralc'wal, xeq'ueje' na riy rumam chakaja' in congana quesep qui', c'ayew chi ne'altaji cani' chique ch'umil ja rec'o chicaj in cani' tre ja raxasnayi' ja c'o chi tak mar.

¹³ Eje'e' ri' winak ja tok xecami maja'n tiquewil ja tzujun chique rmal ja Dios pro masqui maja'n tiquewil pro ni yukul na wi' quec'u'x ruq'uin ja Dios chi ja xtzujuj chique ni nuya' na wi'. Ja quena' kaj pa tak canma cani' ec'o pon chic ruq'uin ja tzujux chique in congana nequicot pon trij. Quewa' quibij ri': —Mta jun katinamit wawe' chwach'ulew, xa ok k'axel chwach, neche'e. ¹⁴ Ja tok queri' nabij tri' c'a nc'axax wi' chi c'a amajon na rcanoxic jun tinamit ja mero tinamit awxin. ¹⁵ Ja tinamit ja bar e'elnakto wi' nabey wixta quich'obon chi tri' nemeloj wi' xecowin ta c'ari' xemeloji pro ma queri' ta quich'obon. ¹⁶ Pro ja mero quitinamit ja kas nel quec'u'x trij jari' más utz chi na, jari' ja tinamit ja xin chila' chicaj. Ja c'a Dios ma junwi' ta nuna' nbij chi arja' Dios quixin como c'o jun quitinamit ja rchomarsan ja mero tinamit quixin.

¹⁷ Ja rAbraham, rmal ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Dios

chewi' tok nimani ja tok c'ambajaxi rmal ja Dios tokori' tok xtzujuj chwach Dios ja rIsaac ja ti rc'ajol in jutz'it laj xcamsaj. Ja rAbraham arja' conforme chi ntzujuj ja ti rc'ajol chipan ja camíc masqui xarari' ti jun. Pro makana' maquita tzujun chic tre rmal ja Dios chi congana nquesep na qui' ja riy rumam, ¹⁸ makana' maquita bin chic tre chi ja rIsaac nsepo quixin ja riy rumam. ¹⁹ Pro quewa' xuch'ob kaj ja rAbraham ri', ja Dios masqui xcamsaj ta ja ti rc'ajol pro cowin ta c'ari' xc'asba' chi ta jutij chipan ja camíc. Queri' xuban ja ti rc'ajol yataj chic jutij tre, cani' k'ax chipan ja camíc in cani' c'astaji.

²⁰ Ja rIsaac chakaja', rmal ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok xeruban can bendecir ja Jacob in Esaú tokori' tok xk'alasaj can chiquewach nak ja maja'n tibantaji. ²¹ Ja tok xajalal maja'n ticami ja Jacob arja' chakaja' rmal ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok xeruban can bendecir ja re ca'i' rc'ajol ja José. Arja' rc'an ti rch'ame'y, xtok'aj ri' tre, tique'e in xuya' ruk'ij ja Dios. ²² Ja tok xajalal maja'n ticami ja José arja' chakaja' rmal ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok xbij can chique ja rch'alal chi nerila' na jun k'ij tok xque'eli ja raj Israel pan Egipto: —Jari' k'ij tok xque'el el nc'amarel na ja nbakil anin chakaja'. Queri' xbij can chique.

²³ Ja rtata' rute' ja Moisés chakaja' c'o yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios in rmalari' ja Moisés tok xalaxi totaji pa ruk'a' ja rey. Como ja rey c'o jun orden rya'on pro eje'e' ma xquixbej ta qui' chwach. Quetz'at ja ti calc'wal chi congana ti buena chewi' ox'i' ic' quiwawaj chwach ja rey. ²⁴ Ja Moisés banon tre rmal ja rme'al ja rey Faraón cani' jun chak'laj ral congana nim ruk'ij. Pro tok xoc achi ma xpokonaj ta xuya' can. Rmal ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Dios tok ma xpokonaj ta xuya' can. ²⁵ Xerachbilaj ja tinamit xin Dios chipan ja rpokonaj. Quewa' xuch'ob kaj

ja Moisés ri': —Más na utz nenwachbilaj ja tinamit xin Dios chipan ja rpokonal chwach ja xquenwachbilaj ta ja raj Egipto chipan ja quicotemal ja xa il mac rc'amonto in xa noc'owi chakaja'. ²⁶ Más na vale ja ntij rpokonal rumac ja Cristo chwach ja xtinch'ec ta nojelal ja meba'il ja c'o pan Egipto, ne' kaj. Arja' kas tz'el pon rwach trij ja rtojbabil ja nya' na tre rmal ja Dios chewi' tok queri' xuch'ob. ²⁷ Rmal ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok xeli ja pan Egipto, ma xbej ta ri' chwach ja rey masqui ja rey congana yictaj ryewal. Cow pe'i, rotak chi ja Dios c'o ruq'uin, xuban ja cani' xutz'at rwach ja Dios masqui ja Dios matitz'attaji. ²⁸ Ja Moisés, rmal ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok xuc'ul ja nmak'ij rbina'an pascua. Rmal ja yukulbal ruc'u'x chakaja' tok quewa' xbij chique ja winak ri': —Techicaj rquiq'uel jun carnelo chi' tak puerta rxin ewochoch. Quirtari' neban utzc'a ja tok xtipeti ja ángel chi quicamsaxic ja rala'i' ja nabey tak winak maquercamsaj ja rewalc'wal ixix, ne' chique. ²⁹ Ja raj Israel chakaja', rmal ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok xecowini xek'ax chipan ja nimlaj ya' rbina'an Quiakamar pro nixtac'a xech'ake' ta jutz'it, cani' xa nak ta chi beyal xek'ax wi'. Pro ja raj Egipto laj xek'ax eje'e' chakaja' pro xejik' chipan ja ya'.

³⁰ Ja raj Israel, rmal ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok be chi tok'ulew ja nimlaj tabia ja sutin trij ja tinamit rbina'an Jericó. Ja tre wuku' k'ij ni queya' wi' je'e vuelta trij ja tabia in tok tz'akati ja ya'oj vuelta cumal be ja tabia chi tok'ulew. ³¹ Ja rixok ja raj Jericó rbina'an Rahab ja ritzel rc'aslemal nabey arja' c'o yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Dios chakaja'. Arja' xeruto' ja soldado ja raj Israel ja xe'ekaji ja pa Jericó chi rc'ambajaxic ja tinamit pro xa pan awatali xe'ekaji. Ja c'a Rahab qui'il quic'ulic xuban, xerucoj pa rochoch in rmal ja yukulbal ruc'u'x chewi' tok

ma xcamsax ta pro xecamsaxi ja rach tak aj Jericó como eje'e' ma xquinimaj ta ja Dios.

³² In ec'o na más ja winak ja quiya'on can jun utzlaj ejemplo chikawach tre ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios pro matuya' tiempo chwe xquintzizon ta chique jule' chic cani' chique Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel in chique jule' chic profeta. ³³ Eje'e' chakaja' rmal ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok yataj chique chi quech'ec ja gobierno je'e ja rocnak quic'ulel, chewi' tok utz queban chi cuc'axic ja winak in chewi' chakaja' tok quewil je'e ja tzujunto ojer rmal ja Dios. Rmal ja yukulbal quec'u'x chakaja' tok xecowini quitz'apij quechi' ja cój.

³⁴ Chewi' chakaja' tok mta xoc chique tok xeya' pa k'ak', ma xec'at ta. Chewi' chakaja' tok xecowini queto' qui' pa quek'a' ja winak ja xcajo' ta xequicamsaj tza'n tak espada. Ja c'a tok ni majun ja quichok'ak' yataj chique quichok'ak', cow xepe'i chipan ja ch'a'oj in xecowini xequisalujel ja quic'ulel ja ne'urch'ojin je'e cuq'uin chipan ja quitinamit.

³⁵ Ec'o je'e ixoki' chakaja', rmal ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios tok yataj je'e chique chi xec'astaji camnaki' cuq'uin. Ec'o jule' chic ja winak, rmal ja yukulbal quec'u'x tok xechapi, más k'axnak chi na ja rpokonal ban chique in bix chique chi nesokpixel pro wi nqueya' can ja Dios. Pro eje'e' ma xeniman ta: —Mejor nokcamsaxi, xeche'e. Queri' queban utzc'a chi nquewil ja c'aslemal ja más utz chi na. ³⁶ Ec'oli ja congana xetz'uji, xeyok'i, xech'ay tza'n tak asial in chakaja' xebac' pa tak cadena, xecoj pa tak che'.

³⁷ Ec'oli xecamsax tza'n tak abaj. Ec'oli xek'et tza'n tak sierra. Janila chi xeban puersa chi nqueya' can ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios. Ec'oli xecamsax tza'n tak espada. Ec'oli xebinyaj na pa tak lugar je'e, xa quitz'umal carnelo xa quitz'umal q'uisic' quicojon chic, mchita nak chi ta nquitzukbej qui', congana lawulo' ban

chique, congana c'ayew ja quic'aslemal. ³⁸ Ja c'a winak ja xa mta quigana ruq'uin ja Dios eje'e' ma yatal ta chique ja xeq'ueje' ta awa' winak ri' chiquicojol. Congana c'ayew ja queban, xebinyaj na pa tak chakijlaj ulew, xebinyaj na chwitakjaju', xeq'ueje' na pa tak jul. ³⁹ Eje'e' canojel, rmal ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok congana utz xetz'at rmal. Pro jari' tiempo masqui utz xetz'ati pro maja'n tiquewil tri' ja tzujunto ojer rmal ja Dios. ⁴⁰ Eje'e' caybej na chi nquewil como ja Dios arja' rch'obonto chi c'a pa katiempo ajoj nwinakarsaj wi' ja c'ac'a chominem ja más chi na utz. Queri' xuban utzc'a chi junan nyataj chake kanojel ja totajem pro jun totajem ja ni majun ja maquita tz'akat tre, ma eje'e' ta xewilowi chikawach nabey.

12

¹ Bien kach'obo' wach'alal, congana jun nimlaj ejemplo ya'on can chikawach cumal awa' winak ri', eje'e' cani' quisutinto qui' chakij camic. Rmalc'ari' nbij chewe, katija' c'a kak'ij ajoj tre ja c'amc'oj anim ja ya'on chikawach rmal ja Dios, cow kope'i maxta ma tikaq'uis ta. Xa nak ta ja nokruban molestar trewa' jun c'amc'oj anim ri' mejor kach'akij can in kaya'a' can ja il mac ja xa nokruchap chipan ja kabey. ² Katz'elwachij c'a ja Jesús, arja' nwinakarsani ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Dios in arja' ntz'akatsan na chakaja'. Arja' c'o jun nimlaj quicotemal rayben chewi' tok ma xpokonaj ta camsax chwa cruz, jari' congana q'uixbal pro xucoch' nojel ja ban tre. Ja c'a camic jani' chi la kas nim ruk'ij, ja bar tz'ubul wi' ja katata' Dios tri' tz'ubul wi' ja Jesús chakaja' pa riquik'a'.

³ Tech'obo' rij rwach ja xuban ja Jesús, janila ja rpokonal xutij pa quek'a' ja raj'il ajmaqui' pro xucoch' nojelal. Bien tech'obo' utzc'a chi ixix maquixcosi chi rtijic ja rpokonal utzc'a chi maticapuj ec'u'x. ⁴ Ja c'a rixix masqui emajon

jun nimlaj lucha ruq'uin ja il mac pro maja'n tek'i' ja cani' ban tre ja Jesús como maja'n tetix ja requiq'uel. ⁵ ¿La matinataj c'a chewe ja rix alc'walaxela' chi c'o jun paxbanem ewxin tz'ibtal can? Quewa' nbij ja paxbanem ri': —Walc'wal, maxta itzel tana' ja tok kajaw Dios natruya' chipan jun rpokonal chi atijoxic. Ja tok c'oli nuch'a' chawe maxta ticapuj ac'u'x rmal. ⁶ Como ja kajaw Dios wi natruya' chipan ja rpokonal chi atijoxic jari' retal chi natrajo'. Ja wi natrapaj tri' c'a nkatz'at wi' chi atc'ulun rmal in at ralc'wal, queri' c'a rbanic, maxta itzel tana'. Queri' nbij. ⁷ Ja c'a rixix wi netij ja rpokonal turkaj chewe chi etijoxic nbani. Ja nuban ja Dios chewe queri' cani' nuban jun tatixel chique tak ralc'wal. ¿La c'o c'a jun alc'walaxel nech'ob ixix ja matirapax rmal ja rtata' chi rtijoxic? Ma queri' ta, canojel neban corregir. ⁸ Ja c'a wi maquixban corregir xc'a ne'el ari' ix alak'an tak ac'ala' ja ma k'alaj ta nak la etata'. ⁹ Ja tok xokq'uiyto ojer xokrapaxto cumal ja katata', okc'o pa katijoxic in xekaban respetar. Pior c'a ja katata' Dios más chi na rjawaxic chi nkaban respetar. Ja wi nkaban respetar nkawil c'ari' ja utzlaj c'aslemal. ¹⁰ Ja katata' eje'e' xokqueban corregir jun tiempo wawe' chwach'ulew pro xa quina'oj eje'e' queyon quecoj chakij. Pro ja katata' Dios arja' ma chaka ta queri' ja tok nokruban corregir pro ni c'o wi' rc'amonto chake. Queri' nuban chake utzc'a chi junan neli ja kanma ajoj ja cani' ranma arja', jun utzlaj anma in ch'ajch'oj. ¹¹ Ni katzij wi' chi ma qui'il ta ja tok natban corregir, natti'oni. C'amalo nana' ja rutzil ja rc'amonto chawe, ma chanim ta. Pro tok nbe tiempo tre c'oli rc'amonto chawe ja wi xawotakij nak rbanic. Quewa' rc'amonto chawe ri', nawc'aj na jun utzlaj anma rmal in natruya' chipan ja quicotemal xin Dios.

¹² Rmalc'ari' nbij jutz'it rubi' chewe wach'alal, cow quixpe'i chwach ja rpokonal, maxta ticapuj ec'u'x rmal. ¹³ Ja tre ja utzlaj bey ja c'utun chewach rmal ja Dios jic tec'ama'el. Ja wi queri' xteban ja c'a maja'n ticowiri ja canma chipan ja bey eje'e' maticapuj quec'u'x emwal, npi más ja quichok'ak'.

¹⁴ Tech'obo' rij rwach nak neban chi matec'am rkan je'e ch'a'oj cuq'uin ja winak xa nak ta chi winakil pro ja quicotemal ja tari' nq'ueje' checojol cuq'uin. Tech'obo' rij rwach nak neban chi nixcowini newc'aj jun ch'ajch'ojlaj anma. Mta jun nak ta ja xtertz'ata' ta rwach ja kajaw Dios ja wi ma rc'an ta jun ch'ajch'ojlaj anma. ¹⁵ Tebana' jutz'it cuenta ewi', maxta c'o jun chewe tuya' can ja rutzil ja nsipaj ja Dios chake. Maxta c'o jun chewe tiyictaji checojol xqueruyoj ta ja jule' chic cani' nuban ja ritzel k'ayis tok npeti ncamsaj ja tijco'm. ¹⁶ Maxta c'o jun chewe toc ruq'uin jun chic ja wi ma rxjayil ta owi ma rchajil ta. Ja ntzujuj ja Dios chake maxta c'o jun chewe tuban tre ni ma vale ta chwach. Cani' tre ja rEsaú ojer, ja nabey rwinakil xuban tre ni ma vale ta chwach, xa xc'ayij pon, xa jutz'it ti rway xc'utuj pa rq'uexwach. ¹⁷ In bien ewotak chi ja tok be tiempo tre ja herencia ja rc'ayin c'ac'ari' xc'utuj chic jutij tre ja rtata' pro ma xya' chi ta tre. Masqui congana xok' rmal pro ni ma xcanoy chi ta wi' rmal nak nuban chi nyataj chic jutij tre.

¹⁸ Ja bey ewc'an ixix junwi' chi na xixerya'a' wi' chwach ja xe'eya' wi' ja rtinamit Dios ojer. Ja xeya' wi' eje'e' chwach jun jayu' ja natcowini natz'at ruq'uin awach rbina'an Sinaí. Jari' jayu' c'ati chiquewach in quewa' bantaji ri', congana k'eku'm xoqui in jaktajto jun nimlaj ik'. ¹⁹ In chakaja' c'o jun trompeta quic'axaj in c'o jun kulaj quic'axaj chakaja'. Ja c'a kulaj, ja xec'axan rxin

congana quetij quek'ij chi rc'utuxic chi ma titzijon chi ta más cuq'uin. ²⁰ Queri' queban como congana quixbej qui' rmal ja bix chique chi: —Ja wi c'o jun npalbeni ja jayu' ri' masqui xa jun chicop jari' ncamsax tza'n abaj owi tza'n lanza, xeche'xi. ²¹ Ja quetz'at janila jun xbeben ri'il rc'amonto chique chewi' tok ja Moisés xbej ri' chakaja': —Anin congana ninbirbot rmal ja xbeben ri'il, ne'e.

²² Pro ja xixekaj wi' ixix jari' chwach jun jayu' ja macat-cowini natz'at ruq'uin awach rbina'an Sión. In chakaja' ixc'o chwach ja mero tinamit rxin ja c'aslic Dios rbina'an Jerusalén ja c'o chila' chicaj. Ixc'o c'a chiquewach ja ángel pro congana e q'uiy, c'ayew chi ne'altaji, ²³ e janila quimolon qui' chwach ja Dios chi rbixaxic rubi', janila quicotemal nbani. In chakaja' ixc'o c'a chiquewach ja ralc'walaxela' rxin Dios ja bar quimolon wi' qui', eje'e' tz'ibtal chic quebi' chila' chicaj. Ixc'o c'a chwach ja Dios arja' k'etol tzij pa kawi' chi nimlaj kanojelal. C'a tri' ixc'o wi' chiquewach ja respíritu quixin ja winak ja utz netz'at rmal ja Dios ja quiwilon chic ja totajem pro jun totajem ja ni majun ja maquita tz'akat tre. ²⁴ C'a chwach ja Jesús ixc'o wi', arja' c'o jun c'ac'a chominem pa ruk'a' ja nokrcójbej chwach ja Dios. C'a tri' ixc'o wi' chwach rquiq'uel ja Jesús ja chicaxi utzc'a chi ncuytaji ja kil kamac. Jari' quic' totajem nsiq'uij chakij, ma cani' ta rquiq'uel ja rAbel ojer ja xa rjil rc'axel xsiq'uij trij ja Caín.

²⁵ Rmalc'awa' nojel ja xintz'ibaj chewe ri' camic nbij chewe, tebana' c'a cuenta ewi', maxta ticowir ewi' ewanma ixix chi matec'waxaj ja rmajon rbixic ja Dios chewe camic. Ja raj Israel ojer ma xcajo' ta quic'axaj ja bix chique rmal ja tzijon cuq'uin wawe' chwach'ulew in lawulo' ban chique rmal, majun quitobej qui'. Pior c'a ajoj wi matikajo' nkac'axaj ja nbix chake rmal ja ntzijonto kuq'uin chila' chicaj tewotakij chi más chi na lawulo' ja

xtiban na chake, majun nkatobej ki'. ²⁶ Ja tok tzijoni ja Dios chipan ari' tiempo ojer ja rukul xusil ja rwach'ulew. Pro ja camic quewa' nbij chic ri': —Jutij chi na nsil chi na jutij ja rwach'ulew in ma ruyon ta rwach'ulew pro nsil na ja caj chakaja', ne'e. ²⁷ —Jutij chic, ne'e ja Dios, tibij c'a tzij ari' chi xa nak ta ja c'o siltajic trij ja xa winakarsan jari' xa noc'owi pro ja mta siltajic trij jari' matoc'owi. ²⁸ Ja Dios arja' okrcojon pa rcuenta jun gobierno pro jun gobierno ja ni mta wi' siltajic trij. Rmalc'ari' nbij chewe, kaya'a' ruk'ij ja Dios in kamaltioxij tre chakaja' pro kas rubey kabana', cani' nrajo' chake chi nkaban ni ta quirwari' nkaban, kabana' respetar in kaxbej ki' chwach ²⁹ como ja ryewal ja katata' Dios cani' jun nimlaj k'ak' ja congana camíc nuban.

13

¹ Wach'alal, ni tewajo' wi' ewi', maxta temestaj jutz'it.
² Kas que'urkaj chewe ja quimajon rcanoxic ja bar newar wi', que'ec'ulu' pon pa tak ewochoch. Queri' nbij chewe como ec'oli ja quiya'on posada chique ángel pro ni majun nak ta quinaben ja wi' ángel ja queya' quiaposada.

³ Quenataj jutz'it emwal ja kach'alal ja rumac Jesucristo ec'o pa tak che'. Ja c'a neban, tena'a' kaj ixix como cani' ixix jun ixc'o cuq'uin chipan ja che'. Quenataj emwal chakaja' ja majtajnak rbanic pokon chique. Ja neban, tena'a' kaj cani' ixix jun ixc'o cuq'uin chipan ja rpokonal.

⁴ Canojel ta xtiqueban ta respetar jutz'it ja c'ulbic. Maxta teban rij tak quewi' ja rewixjayilal owi ewachajilal. Queri' nbij chewe como ja Dios arja' nuk'et na tzij chiquij ja rachi'i' in ixoki' ja nematicuni, nuk'et na tzij chawij wi natoc ruq'uin jun wi ma awixjayil ta owi ma awachajil ta.

⁵ Maxta congana tel ec'u'x trij ja pwok, ni quixquicot wi' nojel tiempo chi c'oli owi mta c'ol ewq'uin como ja

Dios arja' nchajin awxin cani' rbin can chipan ja rtzobal quewari': —Nij inc'o wi' awq'uin chijutij, ni macatnuya' can wi', ne'e. ⁶ Rmalc'ari' tok ajoj quewa' nkabij ri': — Ja kajaw Dios arja' nto'o wxin, ja winak xa nak ta ncajo' nqueban chwe jari' matinxbej wi' chiquewach. Queri' nkabij in nixtac'a jutz'it ta nkana' ki' chi rbixic.

⁷ Quenataj emwal ja kach'alal ja xe'uc'an ewxin, eje'e' quech'ob chewach ja rtzobal Dios. Tech'obo' chi utz jani' ja quic'aslemal tok xeq'ueje' wawe' chwach'ulew in cani' queban congana yuke' quec'u'x ruq'uin ja Dios ni ta quirwari' neban ixix chakaja'. ⁸ Ja Jesucristo arja' ni mta wi' q'uextajic trij. Ja rna'oj iwir niquirwari' camic in niquirwari' chwak cabij, ni mta wi' q'uextajic trij. ⁹ Maxta chaka nojel ta tenimaj, maxta quixc'amarel rmal jule' chic tijonem ja junwi' chi na. Nojel ja nkatij je'e ni majun nak ta rc'amonpi tre ja kanma ajoj nixtac'a c'o ta rc'amonto chique chakaja' ja winak ja nquinimaj jari' costumbre chi c'oli rc'amonto. Ma rmal ta c'a ja natij tok nq'uiyi ja rutzil pan awanma pro rumac ja rutzil ja nkacochij tre ja Dios.

¹⁰ C'o jun altar kaxin pro ja sacerdote ja nesamaj chipan ja templo quixin ja raj Israel eje'e' mta quek'a' tre chi nquetij ja sacrificio ja ntzujux chwach awa' ja raltar ri'. ¹¹ Eje'e' c'oli nqueban nquitzujuj jun chicop chwach ja Dios, nquec'ol can ja rquiq'uel pro ja rcuerpo nlasaxel chipan ja tinamit, junwi' nporox wi'. Ja c'a rquiq'uel jari' nc'amarel chipan ja santilaj lugar rmal ja lok'laj sacerdote, tri' ntzujux wi' chwach ja Dios rmal ja quil quemac ja winak. ¹² Queri' c'a ban tre ja Jesús chakaja' lasaxel chipan ja tinamit, junwi' xecamsax wi'. Ja c'a rquiq'uel jari' xch'ach'ojirsbej ja kanma ja rok winak chipan ja kil kamac. ¹³ Camic ko'el c'a ajoj chakaja' chipan ja tinamit, jo' ruq'uin ja Jesús, xa jun kabana' ruq'uin chipan ja rpokonal ja xutij tokori' tok ya' ruq'uix

chiquewach ja winak. ¹⁴ Ja c'a wawe' chwach'ulew mta jun katinamit ja maquita nk'axi pro c'o jun ja katinamit ja maja'n tiya' chake jari' kayben camic. ¹⁵ Como jakon chic kabey rmal ja Jesucristo ko'ekaji c'a chwach ja Dios: —Nata' Dios congana nmaltioxij chawe nojelal, xkoche' ta tre, ja tari' xtikabij tre nojel tiempo chi ryabexic ruk'ij. Jari' junan neli ruq'uin jun sacrificio nkatzujuj tre. ¹⁶ Pro ni tec'utu' wi' ja rewutzil chakaja' in que'eto'o' ja c'o rjawaxic chique, maxta temestaj chi rbanic ja wari'. Ja c'a tok neban ja wari' junan neli ruq'uin jun sacrificio chakaja' pro jun sacrificio ja congana nel ruc'u'x ja Dios trij.

¹⁷ Que'enimaj ja kach'alal ja rec'ayon ewxin, teya'a' ewi' pa quek'a'. Eje'e' echajyon rxin ja rewanma in emwal nequijacha' na cuenta chwach ja Dios. Que'enimaj utzc'a chi nequicoti chi ewuc'axic, maxta quebison emwal. Ni majun rc'amonto chewe ja wi xa pa bis ne'eya' wi'.

¹⁸ Wach'alal, ni tebana' wi' jutz'it orar pa kacuenta. Chwach Dios nbij chewe chi ni majun nak ta nti'on ta pa tak kanma, ja c'a nkajo' ni ta ja wi' xtikaban ja utz ntz'at rmal ja Dios. ¹⁹ Congana nban recomendar chewe chi neban orar pa ncuenta utzc'a chi nintak chic jutij ewq'uin chanim.

²⁰ Ja Dios arja' Yo'l quicotemal, arja' yico rxin ja kajaw Jesús chipan ja camíc. Ja Jesús arja' lok'laj Pastor, arja' yuk'ul kaxin ja rok cani' tak rcarnelo. Rmal ja rquiq'uel ja xutix chwach cruz chewi' tok queri' rbanon. Jari' quic' ya'bal rseguro ja chominem ja ni mta wi' q'uisic trij ja chomarsax rmal ja Dios. ²¹ Dios ta c'a xtiyo' chewe chi nnoji nojel rwach ja rutzil pa tak ewanma utzc'a chi nixcowini neban ja rvoluntad, xtuya' ta chewe chi nsamaji ja Jesucristo pa tak ewanma chi rwinakarsaxic je'e nak

ja nel ruc'u'x trij. Ni ta xtiya' wi' ruk'ij camic, chwak in chijutij. Amén.

²² Wach'alal, anin nban recomendar chewe, kas tiq'ueje'e ja repaciencia chi rc'axaxic ja paxbanem ja ntz'iban chipan awa' carta ri' como xa ma nim ta. ²³ In jun chic nbij chewe, ja kach'alal Timoteo arja' elnakpi chic libre camic. Ja c'a wi xturkaji chanim can nc'amel ja tok xquinbe ewq'uin.

²⁴ Teya'a' c'a rutzil quewach canojel ja rec'ayon ewxin. Teya'a' rutzil quewach canojel ja jule' chic ja re tinamit xin Dios. Ja kach'alal ja rec'o pa tak tinamit ja c'o pa rcuenta Italia eje'e' nquetakel rutzil ewach ixix chakaja'.

²⁵ Dios ta c'a xtuya' rutzil pan ewi' ewanojelal. Amén.

Ja C'ac'a Chominem

New Testament in Tz'utujil Western; tzj (GT:tzj:Tz'utujil)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tz'utujil

Dialect: Western

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tz'utujil [tzj] (Western), Guatemala

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tz'utujil

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun 2022

9edbc891-45bd-575d-b4d1-5ba8f0ea4ba8